

Elbląg, 13.12.2024 r.

PZiOZ.9027.12.8.2024.IO

Szanowni Państwo,

od 1 czerwca 2023 r. w Polsce realizowany jest Powszechny Program Szczepień Ochronnych przeciw HPV, będący częścią Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030.

Ministerstwo Zdrowia zdecydowało się na ten krok, ze względu na niepokojące dane epidemiologiczne dotyczące zakażenia wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) wśród Polaków. W większości przypadków zakażenie HPV przebiega bezobjawowo i ulega samoistnej remisji, jednak 20% infekcji przechodzi w postać przewlekłą i prowadzi do rozwoju zmian chorobowych w różnych lokalizacjach. Należą do nich między innymi brodawki (kłykciny kończyste), które pojawiają się w miejscu wniknięcia wirusa. Wirus HPV jest najczęstszą przyczyną infekcji narządów płciowych u ludzi, a także odpowiada za ponad 90% przypadków raka szyjki macicy i odbytu, 30% nowotworów prącia i 11% nowotworów nosogardzieli. Tylko w 2020 roku nowotwór szyjki macicy zdiagnozowano u około 3800 pacjentek, co oznacza, że codziennie taką diagnozę usłyszało 10 kobiet w Polsce.

Dotychczas zidentyfikowano około 200 genotypów HPV, spośród których 14 uznano za genotypy wysokiego ryzyka rozwoju zmian nowotworowych.

Do dróg zakażenia HPV możemy zaliczyć kontakty seksualne (prezerwatywa nie daje gwarancji ochrony przed zakażeniem), pocałunki, a nawet kontakt skóry ze skórą. Wirus przenosi się także w sposób pośredni np. przez przedmioty, które miały kontakt z zakażonym miejscem i nie zostały zdezynfekowane. Dlatego do zakażenia może dojść podczas zabiegów kosmetycznych wykonywanych bez zastosowania procedur higieniczno-sanitarnych. Do infekcji może dojść również podczas porodu, co stanowi ogromne zagrożenie dla dziecka. Badania pokazują, że niektóre przypadki śmierci łóžeczkowej (nagłej śmierci na pozór zdrowego dziecka poniżej 1. roku życia podczas snu) są wynikiem brodawczakowości krtani wywołanej wirusem HPV – powstałe brodawki blokują drogi oddechowe niemowlęcia i prowadzą do uduszenia. U zakażonych dzieci może również dojść do rozwoju zmian przedrakowych i nowotworowych.

Ogromną rolę w profilaktyce chorób wywoływanych przez wirus brodawczaka ludzkiego odgrywają szczepienia ochronne, z tego powodu od 1 września 2024 r. Powszechny Program Szczepień Ochronnych przeciwko HPV został rozszerzony o szczepienia wykonywane w szkołach podstawowych.

Program szczepień jest obecnie realizowany u dzieci (dziewczynek i chłopców) po ukończeniu 9. r.ż., do ukończenia 14. r.ż.

W programie dostępne są bezpłatnie obie zarejestrowane na rynku szczepionki: 9-walentna Gardasil 9 i 2-walentna Cervarix, które przede wszystkim różnią się ilością typów HPV, przed którymi chronią zaszczepione osoby.

1. Gardasil 9 - to szczepionka przeciwko dziewięciu typom wirusa brodawczaka ludzkiego, a mianowicie: 6, 11, 16, 18, 31, 33, 45, 52, 58, które odpowiadają za zmiany przednowotworowe i nowotworowe oraz występowanie brodawek narządów płciowych (kłykcin kończystych).
2. Cervarix – to szczepionka przeciwko dwóm typom wirusa HPV: 16 i 18. Zapobiega przede wszystkim wystąpieniu zmian przedrakowych i nowotworowych.

Rodzic może zdecydować, którą szczepionką ma być zaszczepione dziecko.

Są to szczepienia zalecane, a zatem dobrowolne. Decyzja o szczepieniu podejmowana jest przez rodzica, a następnie przez lekarza POZ na podstawie przeprowadzonego badania kwalifikacyjnego. Szczepienie odbywa się w schemacie dwudawkowym (druga dawka jest podawana w terminie 6-12 miesięcy od dawki pierwszej).

Dzieci, odpowiadające wiekowo kwalifikacji do szczepienia, które na dzień rozpoczęcia programu otrzymały już pierwszą dawkę szczepienia (poza programem) mogą otrzymać kolejną dawkę już w ramach programu.

Od 1 września 2024 r. dziecko kwalifikujące się wiekowo do programu może zostać zaszczepione:

- w szkole, do której uczęszcza,
- w każdej przychodni POZ (optymalnie w swojej przychodni, gdzie jest złożona deklaracja dziecka do lekarza POZ).

Rodzic sam wybiera, gdzie chce zaszczepić dziecko.

Szczepienie przeciwko HPV może być także wykonane poza programem szczepień u osób po ukończeniu 14. r.ż. Szczepionka 2-walentna Cervarix jest refundowana w 100% dla dzieci od 9. do 18. roku życia, natomiast dla osób dorosłych jest refundowana w 50% - koszt ok. 140 zł (cena bez refundacji ok. 280 zł). Szczepionka 9-walentna Gardasil 9 jest pełnopłatna

dla osób od 14. roku życia – koszt ok. 450 zł (cena bez refundacji). Szczepionkę można nabyć w aptece, na podstawie recepty wystawionej przez lekarza.

Optymalny czas na wykonanie szczepienia to okres przed inicjacją seksualną, ponieważ podanie szczepionki osobie zakażonej już określonym typem wirusa HPV, nie wpływa na przebieg zakażenia tzn. nie hamuje zmian przedrakowych. Jednakże osoby aktywne seksualnie również mogą odnieść korzyść ze szczepienia, gdyż do tej pory mogły nie mieć kontaktu z danym typem wirusa. Istnieje również ryzyko infekcji tym samym typem HPV więcej niż raz w życiu. Przeciwno HPV mogą być zaszczepione również osoby dorosłe, zarówno kobiety jak i mężczyźni.

Badania potwierdzają, że szczepionki przeciw HPV są bardzo skuteczne i chronią przed zmianami przednowotworowymi narządów płciowych (szyjki macicy, sromu, pochwy) oraz rakiem szyjki macicy i odbytu. Szczepionki przeciw HPV są także bezpieczne i dobrze tolerowane. Występuje niewiele działań niepożądanych (NOP) i mają one charakter łagodny. Możemy zaliczyć do nich: ból w miejscu ukłucia, zaczerwienienie, ból głowy, mięśni, stany podgorączkowe. Dodatkowo przed każdym szczepieniem lekarz POZ przeprowadza badanie kwalifikacyjne pacjenta, aby zapewnić skuteczność i bezpieczeństwo procedury.

Bezpieczeństwo szczepionek przeciw HPV jest dokładnie monitorowane od 2006 roku, kiedy wprowadzono na rynek pierwszą szczepionkę. Na świecie podano już kilkaset milionów dawek tych szczepionek. Mocne dowody naukowe potwierdzają bardzo dobry profil ich bezpieczeństwa. Należą do najwnikliwiej przebadanych pod względem bezpieczeństwa preparatów szczepionkowych.

Więcej informacji na temat szczepienia przeciw HPV znajduje się na stronie <https://szczepienia.pzh.gov.pl/szczepionki/hpv/>

Z wyrazami szacunku

PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
w Elblągu
Anna Kosińska
mgr Anna Kosińska